

Голові разової спеціалізованої вченої ради ДФ 35.052.044
у Національному університеті «Львівська політехніка»
д. пед. н., проф. Мукан Н.В.

ВІДГУК

**офіційного опонента кандидата педагогічних наук,
доцента кафедри теорії і методики фізичного виховання і спорту
Хмельницького національного університету**

**ПАВЛЮК ОКСАНИ СЕРГІЇВНИ на дисертаційне дослідження
ШЕЯН МАРИНИ ОЛЕКСАНДРІВНИ «Педагогічні умови розвитку
здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі
післядипломної педагогічної освіти», представленого на здобуття ступеня
доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за
спеціалізаціями), галузь знань 01 Освіта / Педагогіка**

1. Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із відповідними планами галузей науки

Збереження здоров'я та повноцінного життя громадян є необхідним компонентом розвитку сучасного суспільства і соціально-економічного процвітання держави, одним із найважливіших завдань світової спільноти.

В умовах модернізації системи освіти проблема здоров'язбереження також набуває глобального характеру. Зниження рівня рухової активності, шкідливі звички, нераціональне харчування, погана екологія сприяють погіршенню здоров'я населення України. Саме тому важливим завданням педагогів є оволодіння знаннями, сучасними методами, формами здоров'язберігаючих технологій. Зокрема вчителі повинні вміти вдало застосовувати їх на практиці, адже бути компетентним значить не тільки мати певні знання, вміння та навички, а ще й вміти їх ефективно використовувати.

Актуальність досліджуваної проблеми підсилюється низкою визначених дисертанткою суперечностей між: зростаючими потребами суспільства у висококваліфікованих вчителів, діяльність яких спрямована на формування, збереження та зміцнення здоров'я учнів і недостатнім рівнем підвищення кваліфікації вчителів з питань формування здорового способу життя учнів; потребою у розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи та відсутністю педагогічних умов і моделі зазначеного процесу у системі післядипломної педагогічної освіти; високими вимогами до здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи і недостатньою розробленістю відповідного навчально-методичного забезпечення освітнього процесу для розвитку цієї компетентності.

Дисертаційне дослідження Шеян М. О. виконано відповідно до тематичного плану наукової та науково-організаційної діяльності Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії в межах науково-дослідної роботи

«Управління процесом професійної адаптації особистості в системі неперервної педагогічної освіти» (державний реєстраційний номер 0107U010127).

Тему роботи затверджено вченою радою Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (протокол № 2 від 25.01.2017 р.) та узгоджено в Міжвідомчій раді з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології НАПН України (протокол № 1 від 30.01.2018 р.).

2. Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації

Дисертанткою розкрито теоретичні основи здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у сучасній педагогічній науці та уточнено понятійно-категоріальний апарат дослідження; визначено особливості розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти; виокремлено компоненти, критерії, показники та рівні розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти; теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено дієвість педагогічних умов та структурно-функціональної моделі розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти; розроблено навчально-методичне забезпечення розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти.

3. Нові факти, одержані здобувачем.

Дисертаційне дослідження М. О. Шеян відзначається науковою новизною результатів, яка полягає в тому, що: *вперше* визначено, теоретично обґрунтовано педагогічні умови розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти (забезпечення стійкої мотивації щодо розвитку здоров'язбережувальної компетентності здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи; створення здоров'язбережувального середовища для неперервного розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти; формування суб'єкт-суб'єктної взаємодії між викладачем та вчителями основної школи засобами тренінгових технологій; забезпечення зв'язку між теоретичними знаннями та практичними вміннями для їх реалізації у професійній діяльності); *розроблено* та теоретично обґрунтовано структурно-функціональну модель розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти, яка включає взаємопов'язані структурні блоки: цільовий блок (соціальне замовлення, мета, завдання); теоретико-методологічний блок (наукові підходи та принципи навчання); операційно-змістовий блок (етапи розвитку, форми, методи, засоби); критеріально-оцінювальний блок (компоненти, критерії, рівні розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи), результативний блок (результат), педагогічні умови.

Уточнено сутність понять «здоров'язбережувальна компетентність вчителів основної школи», «розвиток здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти».

Удосконалено зміст, форми та методи розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти на основі компетентнісного підходу.

Конкретизовано структуру здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи як системи, що містить мотиваційний, когнітивний та діяльнісний компоненти.

Подальшого розвитку набули теоретико-методичні основи та навчально-методичне забезпечення розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз змісту дисертації, анотації та публікацій М. О. Шеян є підставою для висновку про наукову обґрунтованість й достовірність викладених авторкою результатів, котрі забезпечуються: чіткістю окреслених кваліфікаційних ознак дослідження; коректністю постановки розглянутих завдань; обґрунтованістю вихідних положень; системним аналізом теоретичного матеріалу; застосуванням відповідного наукового інструментарію.

Одержанню достовірних результатів сприяло застосування комплексу теоретичних та емпіричних методів наукового дослідження.

Підвищенню ступеню обґрунтованості отриманих результатів сприяло ґрунтовне вивчення джерельної бази (229 джерел, з них 29 – іноземною мовою), апробація матеріалів дисертації у виступах на науково-практичних конференціях різного рівня.

Обґрунтовані М. О. Шеян результати дослідження забезпечують новизну і вірогідність загальних висновків дисертації та загалом не викликають сумніву.

Дисертаційна робота М. О. Шеян виконана на належному науковому рівні, що підтверджує володіння здобувачкою теорією досліджуваної проблеми і відповідними методами наукового пошуку. Позитивне враження справляє оформлення роботи, вміщені в ній автентичні інформаційні матеріали.

Зміст анотацій, поданих українською та англійською мовами відображає зміст дисертації та висвітлює суттєві її аспекти та основні положення.

5. Значення для науки і практики одержаних автором результатів

Наукові здобутки М. О. Шеян складають теоретичну і методичну базу для подальших досліджень проблем професійної освіти.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Закарпатського інституту післядипломної педагогічної освіти (довідка про впровадження № 619 від 19.12.2018), Комунального закладу вищої освіти «Одеська Академія неперервної освіти Одеської обласної ради» (довідка про впровадження № 73 від 01.02.2019), Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (довідка про впровадження № 01-11/116/1 від 08.02.2019), Комунального

закладу «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» (довідка про впровадження № 01-55 від 12.02.2019), Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського (довідка про впровадження № 01-22/446 від 18.03.2019).

6. Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що розроблено та впроваджено в освітній процес системи післядипломної педагогічної освіти спецкурс «Розвиток здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти», реалізація якого забезпечується навчально-методичними посібниками «Теоретичні основи розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти» та «Науково-практичні аспекти розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти».

Одержані практичні результати можуть бути використані українськими науковцями у практичній діяльності педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів післядипломної педагогічної освіти для подальших наукових педагогічних досліджень, укладання навчальних програм, при оновленні змісту лекцій та практичних занять, завдань для самостійної роботи слухачів курсів підвищення кваліфікації, при проведенні науково-методичних семінарів та занять у системі післядипломної педагогічної освіти.

7. Оцінка змісту дисертації та її завершеність

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Структура роботи відповідає логіці визначених завдань, дозволяє реалізувати їх цілісно та комплексно.

У першому розділі «Здоров'язбережувальна компетентність вчителів основної школи як педагогічна проблема» досліджено проблему здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи, особливості розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти, структурні компоненти, критерії, показники та рівні розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти

Дисертанткою опрацьовано достатню кількість науково-педагогічної та методичної літератури, що дало можливість детально зупинитися на основних теоретичних положеннях проблеми. Імпонує запропоноване визначення дисертантки, яка розглядає здоров'язбережувальну компетентність вчителя основної школи, як інтегративну професійну характеристику, яка визначає готовність та здатність педагога кваліфіковано здійснювати і свідомо перебудовувати діяльність щодо здоров'язбереження всіх суб'єктів освітнього процесу в професійному аспекті на основі знань, умінь, навичок, досвіду, мотивації та вдосконалення професійно значущих якостей особистості.

Зокрема «розвиток здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи» у дисертаційній роботі виокремлюють як закономірний процес змін особистісних та професійно значущих якостей вчителя основної школи відповідно до вимог сучасного суспільства, удосконалення навичок взаємодії з усіма суб'єктами освітнього процесу на основі розширення кола його здоров'язбережувальних знань, умінь приймати адекватні рішення у процесі професійної діяльності та вибудовувати свою поведінку в залежності від професійного досвіду, особистісних цінностей та мотивації до реалізації здоров'язбережувальної компетентності у власній життєдіяльності та професійній діяльності.

У другому розділі *«Обґрунтування педагогічних умов розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти»* розкрито зміст, форми і методи розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти.

Визначено та теоретично обґрунтовано педагогічні умови розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти

З метою цілісного уявлення процесу розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти автором розроблена структурно-функціональна модель, що стала підґрунтям педагогічного експерименту. Вона охоплює п'ять взаємопов'язаних блоків: цільовий (соціальне замовлення, мета, завдання); теоретико-методологічний (наукові підходи та принципи навчання); операційно-змістовий (етапи розвитку, форми, методи); критеріально-оцінювальний (компоненти, критерії та рівні розвитку ЗЗК вчителів основної школи) та результативний (результат) блоки.

У третьому розділі *«Експериментальна перевірка дієвості педагогічних умов та структурно-функціональної моделі розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти»* проведено експериментальну перевірку дієвості педагогічних умов та структурно-функціональної моделі розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти.

Представлено програму та методику дослідно-експериментальної роботи. Необхідно відзначити правильність проведення педагогічного експерименту, що забезпечило вірогідність результатів дослідження.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Відзначаючи достатню наукову новизну дослідження, його актуальність, позитивні сторони дисертаційної роботи, вона не позбавлена певних недоліків, які можуть бути сприйняті як побажання:

1. На наш погляд науковий апарат підсилює б за рахунок доповнення матеріалу щодо «актуальності». Актуальність теми дослідження доцільно було б відобразити взаємозв'язком розвитку здоров'язбережувальної компетентності

вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти та запитом майбутньої професійної діяльності в контексті здоров'язберезувальної компетентності.

2. Вважаємо, що дослідження збагатили б окремих підрозділ аналізу особливостей професійної діяльності вчителів основної школи з акцентом на доцільності розвитку здоров'язберезувальної компетентності у професійній діяльності, а вже далі логічно було б будувати процес підготовки таких фахівців у системі післядипломної педагогічної освіти, на основі вивчення особливостей професійної діяльності.

3. На нашу думку, дисертантка недостатньо уваги приділила аналізу зарубіжного досвіду проблеми розвитку здоров'язберезувальної компетентності вчителів основної школи. В контексті євроінтеграційних процесів доречним був би аналіз зарубіжного досвіду та можливостей його використання у системі післядипломної педагогічної освіти в Україні у окремому підрозділі.

4. При обґрунтуванні методологічних засад дослідження дисертанткою не враховано такий важливий методологічний підхід, як гуманістичний, у межах якого будь-яка людина виступає як неповторна унікальна цінність. Реалізація цього підходу у процесі розвитку здоров'язберезувальної компетентності вчителів основної школи сприяла б формуванню позитивної мотивації на здоровий спосіб життя.

5. У дисертаційному дослідженні автор виділяє позитивні моменти, які присутні у впровадженні в освітній процес системи післядипломної педагогічної освіти спецкурсу «Розвиток здоров'язберезувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти». Бажано було відмітити і негативні сторони процесу.

Але висловлені зауваження суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження.

9. Повнота висвітлення результатів в опублікованих працях

Основні результати дисертаційного дослідження висвітлено у 26-ти опублікованих працях (із них 22 одноосібні), серед яких: 7 статей у виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз даних (з них 5 водночас належать до переліку наукових фахових видань України), 1 – у виданні, що належить до переліку наукових фахових видань України, 2 – у періодичних фахових виданнях інших держав, 13 праць апробаційного характеру, 3 праці науково-методичного характеру.

10. Висновок

Дисертаційна робота Шеян Марини Олександрівни безсумнівно містить наукові доробки, які позитивно вплинуть на розвиток здоров'язберезувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти.

Робота пройшла достатню апробацію шляхом публікування статей у фахових виданнях і у виступах на конференціях.

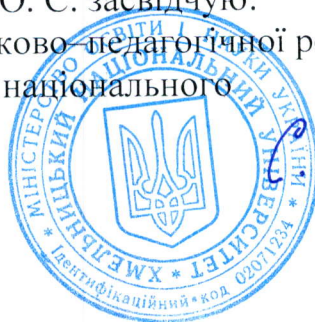
Дисертаційна робота Шеян Марини Олександрівни «Педагогічні умови розвитку здоров'язбережувальної компетентності вчителів основної школи у системі післядипломної педагогічної освіти» є вагомим внеском у педагогічну науку і практику. За науковим рівнем, теоретичної та практичної значущості, обґрунтованості отриманих результатів дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167), що дає підстави для присудження Шеян Марині Олександрівні наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
теорії і методики фізичного виховання і спорту
Хмельницького національного
університету

О. С. Павлюк

Підпис Павлюк О. С. засвідчую:
проректор з науково-педагогічної роботи
Хмельницького національного
університету

С.А. Матюх